

UČENCI Z UČNIMI TEŽAVAMI

DR. MAJDA SCHMIDT

UČNE TEŽAVE

- Učne težave (UT) delimo na: **splošne** in **specifične**.
- Razprostirajo se na **kontinuumu** od lažjih do težjih, od enostavnih do kompleksnih. Glede na trajanje so lahko **prehodne** ali **vseživljenjske**.
- **Vzroki UT**
  - poškodbe, odstopanja v CŽS
  - genetski dejavniki
  - biokemične nepravilnosti
  - okoljski dejavniki
  - neustrezno poučevanje

UČNE TEŽAVE

- **Splošne učne težave** se pojavljajo pri usvajanju znanj in spretnosti pri **enem** ali **več** izobraževalnih predmetih. Zaradi večjih težav so učenci manj uspešni ali celo neuspešni. Običajno učenci s splošnimi UT **počasneje** usvajajo znanja.
- Splošne UT so lahko posledica **notranjih** in **zunanjih** dejavnikov - npr. motnja pozornosti s hiperaktivnostjo, podpovprečnih/mejnih sposobnosti, težav socialno-emocionalnega prilagajanja, pomanjkanja motivacije, slabše razvitih samoregulacijskih sposobnosti, socio-kulturne drugačnosti...

SPECIFIČNE UČNE TEŽAVE

- **Specifične učne težave (SUT)** oz. motnje se kažejo z zaostankom v **zgodnjem razvoju** in/ali težavah na katerem koli od naslednjih področij: pozornost, pomnjenje, mišljenje, koordinacija, komunikacija, branje, pisanje, pravopis, računanje, socialno-emocionalno prilagajanje.
- So notranje narave – **nevrološko** pogojene.

SPECIFIČNE UČNE TEŽAVE

- SUT delimo na **dve** glavni skupini, ki zajemata:
- a.**specifične primanjkljaje** na ravni **slušno-vidnih procesov**, ki povzročajo :
- motnje branja-**disleksijo**, pravopisne težave – **dizortografijo** in učne težave povezane s področjem **jezika**

SPECIFIČNE UČNE TEŽAVE

- b.specifične primanjkljaje na ravni **vizualno-motoričnih procesov**, ki povzročajo:
- težave pri pisanju-**disgrafija**, matematiki-**spacialna diskalkulija**, načrtovanju in izvajanju praktičnih dejavnosti - **dispraksija** in težave na področju **socialnih veščin**.
- Nekateri učenci imajo splošne UT, drugi SUT, mnogi pa imajo UT obeh kategorij.

KOGNITIVNE ZNAČILNOSTI UČENCEV Z UT

- Slabša sposobnost sklepanja in posploševanja
- Slabša sposobnost uvidevanja bistva
- Slabša sposobnost predstavljanja
- Slabša sposobnost povezovanja znanja
- Primanjkljaji na področju psihološkega procesiranja informacij
- Primanjkljaj na področju hitrosti procesiranja
- Primanjkljaj na področju pozornosti
- Nizka motivacija za učenja, nizka samoučinkovitost

METAKOGNITIVNE ZNAČILNOSTI

- Primanjkljaji pri načrtovanju in organizaciji učenja
- Primanjkljaji pri vrednotenju in opazovanju delovanja pri učenju
- Slab nadzor nad izvedbo nalog, dejavnosti
- Težave pri usvajanju in uporabi ustreznih metakognitivnih strategij

JEZIKOVNE ZNAČILNOSTI

- Težave z razumevanjem strukture povedi
- Težave na področju pomenoslovja/semantike
- Težave na področju skladne rabe jezika, poznavanja slovničnih pravil/sintakse
- Težave na področju morfologije jezika, glasoslovja
- Težave pri praktični, vsakodnevni rabi jezika

SOCIALNO-EMOCIONALNE ZNAČILNOSTI

- Nizka samopodoba
- Naučena nemoč, nebogljenost
- Slabo prilagajanje
- Primanjkljaji v socialni kogniciji, pri prepoznavanju neverbalnih sporočil in socialnih situacij
- Slabše razvite socialne spretnosti
- Odklanjanje s strani vrstnikov

UČENCI Z UČNIMI TEŽAVAMI V SLOVENSKI ZAKONODAJI

- Učenci z UT so zajeti v šolski zakonodaji (1996) in v Zakonu o usmerjanju (2000) kot učenci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja (PPPU)
- **Učenci s PPPU** so prepoznani takrat, ko so se izrazite učne težave kazale že v dosedanjem šolanju in jih ni bilo mogoče odpraviti. Samo učenci s PPPU so upravičeni do **prilagoditev** in **dodatne strokovne pomoči** v okviru programa s prilagojenim izvajanjem in DSP
- Učenci s PPPU so tisti z **težjimi** in **najtežjimi UT**
- Med učence z UT sodijo učenci z **lažjimi** in **zmernimi UT**

Pomoč učencem z lažjimi in zmernimi UT v šoli

- Šola je dolžna za učence z lažjimi in zmernimi UT:
- Prilagoditi **metode** in **oblike** dela
- Omogočiti **dopolnilni pouk** in organizirati
- **Individualne** in **skupinske** oblike pomoči
- Pri pouku in dopolnilnem pouku potrebujejo:
  - - več individualnega dela
  - - več dela v manjših skupinah (sodelovalno učenje)
  - - učenec ne sme biti stigmatiziran

Učenci z lažjimi in zmernimi UT- oblike **individualne** in **skupinske** pomoči

- Izvajalci so šolski **svetovalni delavci** (pedagog, psiholog, soc. in spec. pedagog)in **učitelji**
- Vsi izvajalci vodijo **dokumentacijo** o učencu
- **Vrednotijo** (tudi sproti) in **dokumentirajo** napredek učenca, učinke pomoči, vodijo tudi pripravo
- Povezovanje izvajalcev pomoči s starši, razrednikom, drugimi strokovnjaki
- V **individualno obliko** pomoči so vključeni tisti učenci, ki potrebujejo več individualne pozornosti
- V individualni obliki pomoči učenca uči:
  - - strategij poslušanja, komunikacije, rabe opor in pripomočkov, tehnik učenja

Učenci z lažjimi in zmernimi UT- oblike **individualne in skupinske** pomoči

- V **skupinski obliki** pomoči (4 - 6 učencev) se izvajajo:
  - - *treningi avtomatizacije* posameznih veščin branja, pisanja, računanja, poslušanja,
  - - učenje *strategij reševanja problemov*, izvajanje *sodelovalnega učenja*
- Trajanje **individualne** in **skupinske** oblike pomoči:
  - - strnjeno 1 uro tedensko
  - - 10 do 15 minut dnevno
  - (odvisno od narave učnih težav)

Značilnosti dobre poučevalne prakse za učence z UT

- Jasna **strukturiranost** poučevanja in učenja
- Učiteljeva **pozitivna** in **podporna** naravnost
- Spodbujanje učenca in omogočanje **aktivnega učenja**
- Dajanje pozitivne **povratne informacije**
- Jasna, razumljiva **navodila**
- **Delitev** kompleksnih nalog na manjše enote
- **Uporaba podpor** za učenje (materialnih, verbalnih, neverbalnih) razni slovarji, računalniki za procesiranje besed, fotokopirani zapisi, kalkulatorji, tabele...)
- Uporaba **modelov-primerov** reševanja
-

Značilnosti dobre poučevalne prakse za učence z UT

- Spodbujanje **multisenzoričnega** učenja
- Več **urjenja** in **utrjevanja** znanja, veščin na različne načine (ustno, grafično, slikovno, gibalno)
- Omogočanje, da učenci svoje znanje izkazujejo na **različne načine** (ustno, pisno, praktično)
- Učenje **kako se učiti** (pisanje zapiskov, urjenje spomina, organizacija časa...)

TUJI PRISTOPI K UČENJU UČENCEV Z UT (PROGRAMME MODEL OF APPROACHES TO LEARNING – ATL, (Baumfield,2006; Baumfield in Devlin, 2005)

- Razvoj **miselnih veščin** pri učencih z UT (reševanje problemov, dedukcija in indukcija, ustvarjalnost in refleksija, odločanje) !!!
- Spodbujanje **odgovornosti** in **neodvisnosti** pri učencih z UT- postavljanje ciljev učenja in refleksija lastnega napredka, upoštevanje časovnih rokov, samoiniciativno iskanje pomoči
- Razvoj in uporaba **informacijske tehnologije**
- **Učitelji** učencev z UT naj **načrtujejo** in **delajo** skupaj - **model ekstrinzičnih** in **intrinzičnih** dejavnikov:

KURIKULUM – DOSTOPNI VIRI POMOČI – UČENČEVE
POTREBE

PETSTOPENJSKI MODEL UČNE POMOČI

- Petstopenjski model učne pomoči je zasnovan na kontinuumu UT
- Zajema različen obseg in intenzivnost učne pomoči
- Učna pomoč naj bo za učence **organizirana**:
- Čim bolj **zgodaj**
- Čim bolj **fleksibilno**
- Čim **manj opazno**
- Čim **bliže učencu**
- Čim **krajši čas**

PETSTOPENJSKI MODEL UČNE POMOČI

1. STOPNJA :UČNA POMOČ UČITELJA

- Pri poučevanju v razredu
- Pri dopolnilnem pouku
- Podaljšanem bivanju
- Nivojskem pouku
- Specialne oblike pomoči se ne izvajajo na 1. stopnji !

2. STOPNJA: POMOČ ŠOLSKEGA SVETOVALNEGA DELAVCA

- Diagnostična ocena, konkretna pomoč in svetovanje
- Evalvacija pomoči na 1. stopnji
- Ocena učinkovitost ponujene pomoči
- Evalvacija napredka učenca in predlog obravnave

3. STOPNJA: INDIVIDUALNE IN SKUPINSKE OBLIKE POMOČI

Izvajalci pomoči: učitelj, specialni rehabilitacijski pedagog, svetovalni delavec

4. STOPNJA: POMOČ ZUNANJE USTANOVE IN VKLJUČITEV STROKOVNIH TIMOV

Svetovalni centri, dispanzerji, posvetovalnice...

5. STOPNJA: USMERITEV V IZOBRAŽEVALNI PROGRAM

Komisija za usmerjanje